

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

Lectori Daniel Papebrochivs

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

LECTORI DANIEL PAPEBROCHIVS

X quo Belgio nostro hic honor obtigit, ut
Gubernatorem ab Hispaniis acciperet Se-
renissimum Cardinalem Infantem FER-
DINANDUM AUSTRIACUM, germanum
fratrem Regis utroque in orbe Potentis-
simi PHILIPPI IV, quorum immortalis
apud posteros memoria permanet; FER-
DINANDI nomen, rarioris antea inter Belgas usus, frequentius
audiri cepit, & felicitis ominis causa ad baptismum usurpari. Ne-
mo dubitabat quin magnum illud atque praeclarum esset, quod
tantus tamq; carus omnibus Princeps ferebat: maxime cum eo-
dem tempore Romanum in Germania Imperium teneret FER-
DINANDUS II, ejusque filius ac deinde successor FERDINANDUS
III titulo Hungarici Regni clareret; idem is, cum quo praedictus
Cardinalis Infans anno MDXXXIV, VIII Idus Septembris celebri
ad Nordlingam praelio hostem sundens, praelusit victoriis apud
nos referendis de confederatis Francorum Hollandorumq; co-
piis. Cum vero III Nonas Novembris Bruxellis, sequenti quoq;
anno Antverpia XV Kal. Maji, & deinceps in primariis qui-
busq; Regiarum Provinciarum urbibus tanto apparatu exceptus
fuisset, quantum ulli umquam Potentatui exhibitum nulla ho-
minum memoria noverat, nihil jam toto Belgio crebrius itera-
batur, nihil audiebatur libentius, quam nomen FERDINANDI.

Qui porro altius volebant assurgere, ad praeteritorum tem-
porum lumina; recordabantur FERDINANDI, PRIMI hoc nomi-
ne Imperatoris, qui incomparabilis fame Heroi CAROLO V
Frater fuerat, & simul cum illo Nepos FERDINANDI CATHO-
LICI, cujus felici cum ISABELLA conjugio coalita Hispaniarum
Regna, in unam secum Monarchiam traxerunt, quidquid
Arragonica Castellanaeque Coronae in Belgio, Italiaeque, & ipsis
Indiis subiciebatur Provinciarum. Erat is inter Castellae Re-
ges sui nominis Quintus, quatuor enim ante se numerabat
Synonymos, quorum Primus cognomen Magni promeruerat.

Verum

Verum tam omnes illi, quam quotquot præter eos aut tunc nominari poterant utriusque Ordinis viri Principes, aut ex historiis commemorando recenseri, excellentem quidem FERDINANDO nomini claritatem conciliare videbantur; sed cuius fulgor inanis possit judicari, nisi resplendeat radiis vere Christianæque sanctitatis, quæ etiam in humiliori conditione vel sola potest illustre facere gerentis nomen.

Non deerat hæc illi nomini in Hispaniis: nam eo dictus apud Castellanos Tertius, SANCTI REGIS cognomine secernebatur ab aliis: sed eadem Sanctitas tam parum habebatur vulgo nota, ut, exceptis Hispalensis urbis incolis accolisque, vix quisquam Patronis Hispaniarum Sanctis adnumerare FERDINANDUM audiretur; & Ioannes Tamayus de Salazar, Gallicano Andreæ Saussayi Martyrologio suum Hispanicum oppositurus, cum undecumque contraheret Sanctos quotquot vel suspicabatur condocere posse augendo numero, non tamen cogitavit de SANCTO REGE FERDINANDO: adeo ut Franci, in suo S. LUDOVICO, ante annos quingentos Canonizato, viderentur sibi posse Hispanos despicere, nullum eatenus sue gentis Sanctum Regem ostendere valentibus, saltem cui is titulus esset Apostolica Sedis iudicio vindicatus. Habebat hoc egre pios multos fideles, quibus gloriosa FERDINANDI appellatio ex sacro obtigerat fonte, optantibus Sanctum sibi nominis sui Patronum indigetari, quem annuo cultu prosequerentur, secundum jam receptum inter Fideles morem, laudatissimum sane & ad multa utilissimum. Quamvis enim nonnullis in locis reperiebatur Flos Sanctorum per vetus, ubi inter aliorum Sanctorum Legendas, ut vocant, inveniebantur etiam ante centum quinquaginta annos typis excusa Vita & Miracula Gloriosi Regis D. Ferdinandi qui Hispalim cepit; non nisi ab Hispanis legi liber iste poterat; & Auctor, titulo Gloriosi contentus, abstinebat elogio Sancti, licet veteri usu præscripti; quin etiam exprobatat Hispalensibus, quod novum in FERDINANDO Patronum adepti, cuius sanctitatem intra tam breve tempus Deus ac Dominus noster per tot miracula manifestavit, necdum pro eo canonizando supplicationem misissent,

Huiusmodi improprium eo iustius videbatur, non solum in Hispalenses, sed in omnes omnino Hispanos dici; quanto maioribus luculentioribusque beneficiis, si more humano res assistentur, illos sibi FERDINANDUS, quam Francos obstrinxerat consobrini eius S. LUDOVICUS. Hic siquidem pro Christi religione contra infideles decertans in Oriente, non unum terrae pollicem restituit Reipublicae Christianae, qui non fuerit iterum cito amissus: FERDINANDUS vero SANCTUS, tota Betica, per annos quingentos in seffa, sic expulit Mauros, ut numquam in eius possessionem redire potuerint; regnaque, avitum ac paternum, ingentibus augens accessionibus, fidei quoque Christianae cultum longe lateque propagavit, iis in partibus non amplius eradicandum; idque dum agit, & barbarorum vires distinet atteritque, ceteris quoque Hispanicis Regibus facultatem praebuit paria agendi contra conterminos sibi Saracenos. Verum qui omnia momenti temporibusque suis prudenter dispensat Deus, LUDOVICO censuit deproperandos Calitum honores legitimos, pro ea, quam ipsi non dederat, prosperorum successuum gloria in terris; FERDINANDO autem eosdem tunc voluit auctoritate Pontificia assertos, quando bellorum felicitus ab eo gestorum memoria, attrita temporum vetustate, segnus afficiebat obliviosos meritorum praeteritorum animos. Excitavit enim Catholicorum Regum atque Capituli Hispalensis studia, huius ut Fundatori, istorum ut Progenitori suo eum peteret cultum decerni, quem à tempore immemorabili recte delatum, tot tantisque Deus indies declarabat miraculis, quot fuerunt publicis Processibus cognita.

Exhinc sanctius ac venerabilius haberi coepit, non Hispanis solum, sed exteris quoque nationibus pluribus, FERDINANDI nomen; cuius merita quò citius latiusque pervulgentur, persuaderi mihi passus sum, ut sexto de Actis Sanctorum mensis Maji tomo, eidemque totius operis decimo septimo, ac mei circa ipsum laboris duodecimo, praecurrere sinerem seorsim illius Actae eademque ratione satisfacerem curiositati multorum, quibus tot voluminibus aut legendis otium aut coemendis commoditas deest, adest tamen non parva cupiditas penitus cognoscendi, quid istud sit operis, cuius molitioni jam
pene

pene sexaginta annos impensos audiunt, nec pauciores impendendos restare, priusquam totus sacer Annus, eo quo cepit pede, decurrat ad finem, quinquaginta circiter tomis explicatus. Et enim eadem investiganda ac tenende antiquitatis cura, eadem methodo discutiendi ambigua & obscura illustrandi, eadem libertate ac sinceritate discernendi falsa à veris, dubia à certis, quae hic tractantur SANCTI REGIS FERDINANDI Acta; decessores quoque mei RR. PP. Joannes Bollandus & Godofridus Henschenius omnium Sanctorum, quotquot toto orbe coluntur vel à Catholicis scriptoribus celebrantur, res gestas atque memorias, quae quidem ad suam notitiam pervenerunt, tractandas sibi proposuerunt ipsi, mihi que continuandas reliquerunt. Hoc modo editorum haecenus Commentariorum majorum minorumque numerus jam ferme pervenit ad tria millia; & Sancti, quorum vel Nomina vel Acta iisdem Commentationibus illustrata fuerunt, censentur omnino ad septies mille. Quae omnia utinam legantur, eo quo scribimus animo, id est, à praedicii; libero vel legere omnia non valentes aut non volentes, sibi sinant persuaderi, huic quod tenent specimini similia esse cetera: quando, adversus qualiacumque; demum obloquia, ea optima defenso est, quae non insinuat verbis, sed praestatur operibus.

Habes geminam causam anticipatae lucubrationis praesentis; eam frueri, & si quid corrigendum inveneris benignus suggere, ut altera in opere majori editio emendatior absolutiorque evadat. Nunc ut undequaque notum habeas, tot titulis venerabile FERDINANDI nomen, etiam etymon illius disce; quod requirens, ex duplici lingua duci posse invenio, utrimque auspiciatissimum. Primum ex Arabica Maurorum Hispaniensium lingua suggerit Carolus Macer, in additionibus ad Hierolexicon Dominici fratris sui, docens, Ferhandu, illa in lingua idem esse, quod, Gaudium fidei habet ipse, vel, Gaudium fidei apud eum; quo nescio quid aptius excogitari possit ei, qui restituto in tot regnis Fidei Christiana cultu, gaudium percepturus erat, non solum in tempore, sed etiam in aeternitate, ipsumque toti Hispaniae facturum commune. Verum quantumlibet onomatopœia ista felicitate
ad

adinventa, blandiatur ingenio, ad honorem Sancti Regis etiam ex nomine suo querendum propenso, horret tamen animus ab ea suscipienda. Vix enim induci possum ut credam, Hispanos Principes; germanam veterum Visigothorum sobolem, aliunde quam ex Gothica majorum suorum lingua sumptum nomen adamasse; neque id ex lingua aliena qualicumque, puta Latina vel Graeca (hinc enim accepta non debuerunt magnopere fastidire, postquam Christi fidem edocti à Graecis, in ea quam circum Darubium occupaverant regione, sed sub Valente in Ariamismum pertracti, errorem docentibus Latinis in Hispania deposuerunt) verum ex ejus gentis idiomate, quam modis omnibus habebant execratissimam.

Sed unde vera talis lingua vocabula eorumque sensum indispicemus? Ex Evangeliorum translatione Gothica, per Vlsilam gentis Episcopum tempore praedicti Valentis composita, repertaque in membraneo codice, quem, purpurato in pergamento argenteis litteris antiquitus exaratum, servat Bibliotheca Regis Sueciae, & formatis ad ejus exemplum typis, una cum Anglo-Saxonica versione, ante annos fere viginti in lucem misit Henricus Iunius, cum accepto inde Gothicae linguae Glossario. Hic invenio Fair (quod Anglo-Saxonum, Teutonum, & Belgarum dialectis aliquantum mollioribus, Far, Fer, & Ver effectur) idem esse quod Longe, sive Procul: Thein (quod in eadem Dialectis Thin, Din, Dyn pronuntiat) tuus, tua, tuum redditur: Handus denique, aliis Hand vel Hant, significat manum: atque ita Fair-thein-handus ac molliori effatu Fer-din-andus, propriissime esset, Manus tua procul; vel is cujus manus, id est, potentia, robur, virtus longe ac procul valet, tenditur, aut sentitur; secundum istud Poeta,

An nescis longas Regibus esse manus?

Longam certe FERDINANDI utriusque, PRIMI scilicet ac TERTII, manum experti sunt in bellis Mauri; quin & fama hujus, in Africam trajecturi, longius praecurrerat, noxum ei istuc Imperium spondens, nisi placuisset Deo felicem victoriarum ejus cursum morte feliciore sistere aetate media, & ad aeterna beatitudinis bene meritam coronam sanctum suum evocare.

††

Hant

Hanc quomodo ei nuper gratulata Hispalis sua sit penultimus huius libri Tractatus, Gloria postuma inscriptus, explicabit. Tum alius sequetur de Historia & Miraculis Crucis Caravacanæ, qui ordinem temporis spectanti primus esse potuisset; siquidem prodigiosa sancti illius Ligni apparitio in ver ejusdem anni MCXCVIII incidit, cujus Autumnus nascentem mundo FERDINANDUM excepit; ut merito illius Actis, quibus Crucis gloria tantopere fuit amplificata, adnectatur eorumdem prognosticon signum, in speciem reparande per totam Hispaniam Religionis concessum Regnis istis; ubi fortunatum semper FERDINANDI nomen, in eo quem CATHOLICUM nominamus, Caroli V Imperatoris avo, rursus vim suæ significationis exeruit; quando is omnes fere totius Hispaniæ provincias potentissima sua manu complexus, cum utraque Sicilia ac Balearicis insulis, eandem trans Atlanticum Oceanum porrexit in novum illum mundum, quem auspiciis ejus Columbus invenit, ac porro demonstrare perrexit Americus, & Americam dixit; ibi una cum Castellanis Aragoniisque insignibus Crucem plantans, cui tot barbaræ nationes paulatim subicerentur. Ita in nostro orbe grande jam olim FEDINANDI nomen, ultimis hisce duobus seculis grandius etiam evasit in altero: quod sub tot gloriosissimorum FERDINANDORUM Nepote CAROLO II gloriosius etiam reddat is, à quo & in quo omnis vera magnitudo exordium habet, & finem accipit, seu potius sine fine perennat. Nunc totam presentis operis æconomiam sub unum aspectum positam accipe.

CON: